

פרשת כי תבוא

זהות כסיפור חי

כאשר אדם מביא את ביכוריו למקדש, הוא אינו מסתפק בהנחת הסל. הוא מספר סיפור: "ארמי אובד אבי... ויוציאנו ה' ממצרים...". בכמה פסוקים קצרים מתכנסת כל תולדות האומה - מראשית האבות, דרך השעבוד והזעקה, ועד הגאולה והארץ. כאן מתרחש מהפך עמוק: **ההיסטוריה איננה נחלת מנהיגים בלבד. כל אדם מצווה לספר.**

היהדות אינה מערכת רעיונית מופשטת אלא סיפור מתמשך. לא "מהי האמת" במובן הפילוסופי, אלא "מי אנחנו" דרך הזיכרון. התורה כמעט ואינה משתמשת במונח המקביל ל"היסטוריה"; במקום זאת היא מצווה "זכור". היסטוריה היא תיאור בגוף שלישי. זיכרון הוא סיפור בגוף ראשון. היסטוריה קרתה להם; זיכרון קרה לנו.

כאשר האדם מספר את הסיפור, הוא אינו רק מתאר את העבר אלא מכניס את עצמו לתוכו. "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים." זו אינה מטפורה, אלא תביעה זהותית. הזיכרון הופך להיות מקור לאחריות.

עם שאין לו סיפור משותף הוא קהל. עם שיש לו סיפור - הוא ברית. משה אינו רק משחרר גדול; הוא הופך את העם לאומה המסוגלת לספר לעצמה מי היא ולשם מה היא קיימת. זהו יסוד החוסן הלאומי: תודעה משותפת שאינה תלויה בכוח בלבד, אלא במשמעות.

משה קידם את הפיכתם לעם הקשור יחדיו באחריות משותפת - איש כלפירעהו, כלפי העבר והעתיד וכלפי אלוהיו. בשרטוט מסגרת סיפורית שהדורות הבאים יכניסו בה גם את עצמם, ואף ינחילו לילדיהם, **הפך משה את בני ישראל לאומה של מנהיגים.**

פרשת כי תבוא ממשיכה את הקו החוזר בספר דברים: לא לשכוח. לא לשכוח שהיינו עבדים. לא לשכוח את החסד. לא לשכוח מאין באנו.

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספרייו השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

מנהיגות - מודל לחקוי

עם ששוכח את סיפורו מאבד כיוון. הוא עלול להיסחף לגאווה, לפילוג, או לאובדן ייעוד. הזכירה היא מצפן. היא מחברת בין עבר, הווה ועתיד - ומעניקה עומק להווה.

גרדנר טוען בו כי התכונה המכוננת מנהיגות היא היכולת לספר סוג מסוים של סיפור: סיפור המסביר לעצמנו את עצמנו, ואשר נותן כוח ותהודה לחזון משותף. צ'רצ'יל סיפר את הסיפור על האומץ של בריטניה להילחם למען החופש. מהאטמה גנדי סיפר על כבודה של הודו ועל מחאה בלתי אלימה. מרגרט תאצ'ר דובבה את חשיבות עמידתו של הפרט מול המדינה שאינה חדלה להסיג את גבולו. מרטין לותר קינג סיפר מדוע אומה גדולה היא אומה עיוורת צבעים. סיפורים נותנים לקבוצה זהות משותפת ותחושת ייעוד.

מנהיגות שמעצימה תודעה משותפת

העיקרון המנהיגותי כאן חד: **מנהיג איננו רק מקבל החלטות - הוא מעצב תודעה. תפקידו לספר סיפור שנותן משמעות לחיי הקבוצה.** לא סיפור שמפלג, אלא סיפור שמחבר.

משה מלמד שלא די בכך שהמנהיג יספר את הסיפור. עליו להפוך כל אדם לשותף בסיפור. **מנהיגות אמיתית יוצרת קהילה המסוגלת להסביר לעצמה מי היא ולשם מה היא קיימת.**

כאשר מנהיג מטפח זיכרון משותף וייעוד משותף - הוא מייצר אחריות משותפת. זו מנהיגות שמרימה עם שלם למדרגת שותפות.

עקרונות
במנהיגות

להרחיב את מעגל מספרי הסיפור

אל תסתפק בכך שאתה יודע לנסח את הסיפור של הארגון. מנהיג אמיתי בודק אם הסיפור חי בפי אחרים. השקע זמן ביצירת שפה משותפת: חזור על הרגעים המכוננים, תן מקום לעדויות אישיות, אפשר לאנשים לחבר את הסיפור הגדול לסיפור הפרטי שלהם.

כאשר אנשים רואים את עצמם כחלק מפרק מתמשך - הם פועלים מתוך אחריות ולא רק מתוך חובה. זהו ההבדל בין צוות מתפקד לבין קהילה בעלת ייעוד.

עקרונות בחינוך

צוותי חינוך:

- **זהות מקצועית:** איזה סיפור אנחנו מספרים לעצמנו על בית הספר - האם זה סיפור של שליחות, של הישרדות, או של מצוינות?
- **זיכרון ארגוני:** אילו אירועים מכוננים בעשייה שלנו אנחנו מקפידים להזכיר - ואילו נעלמים מהשיח?
- **תודעה חינוכית:** כיצד אנו מחברים בין פעולות שגרתיות (ישיבה, שיעור, אירוע) לבין הסיפור הגדול של המוסד?

תלמידים:

- **זהות אישית:** אם היית צריך לספר את הסיפור של בית הספר שלך במשפט אחד - מה היית אומר?
- **זיכרון ומשמעות:** איזה רגע שחוויית כאן גרם לך להרגיש חלק ממשהו גדול יותר?
- **אחריות:** איך ההתנהגות שלך היום ממשיכה את הסיפור של הדורות שלפניך?